

СТРАЖИЛОВО

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И УМЕТНОСТ.

УРЕЂУЈЕ ЈОВАН ГРЧИЋ.

БРОЈ 18.

У НОВОМ САДУ 2. МАЈА 1885.

ГОД. I.

У Н О Ћ И.

У даљна брда бели дан се скрива,
И тавне ноћи повија се сен;
Дубрава нема, к'о да вечност снива,
Потмуло хуји... У засенак њен
По уској стази ја се будан крећем,
И слушам шумор кроз дубоки мрак,
И гледам земљу, окићену цвећем,
И жудно пијем миришљави зрак —
Пред-а-мном поток вије се и краде,
К'о сјајна пруга светао и чист,
И баца искре на гранчице младе,
На шарен цветак, на зелени лист.

Београд.

У округ мене тишина је само,
Кроз брено грање бледи месец сја —
Ја блудим даље... ал' куда? и камо?
Нит' разум каже, нити срце зна.
Почива земља, почивају људи,
Осећам чисто како дише ноћ,
Ал' моје срце, али моје груди,
Спокојства слатког не познају моћ —
Па ипак! ја бих, до зорице ране,
Блудио тако по тишини тој,
Слушајућ', како дотичу се гране,
И тихо шире тајни шапат свој...

Војислав.

Ј О Њ Е.

СЛИКА ИЗ НАРОДНОГ ЖИВОТА.

НАПИСАО П. АДАМОВ.

У а рошљу око гранатог дуда цика и жагор. Ту се пева, игра, свира. А песма и цвот час надвече ситни глас танане фрулице, час се стиша, да се њени умилни звуци залелујају по сребрној месечини тихе летње вечери.

Подале мало од друштва стоје двоје чељади, па поверљиво разговарају нешто, да их нико не чује.

Он ухватио њу обема рукама за њене руке, па их снажно притиснуо. А она као да се отима.

— Ја ти рекох, Тејо! рећи ће она гласније. Пусти ме сад.

— Па, шта ти је поможено, што га чекаш толико? И да се врати... голаћ... зар ја ни сам бољи момак од њега?

— Веру сам му дала. Реч ме веже.

— Ти рекла, ти и одрекла. Савета...

— Пусти ме!

Наједаред закликташе и задикоташе девојке, а уз њих и момци:

— Јоле!

— Гле Јола!

— Јеси ти, Јоле?

— А откуд ти?

Чу и оно двоје име, што се у друштву амо сад спомену. Саветине руке задрхташе. Тејине се отпустише и саме. И она беше наједаред слободна, па полети к друштву.

— Добар вече, браћо! викну од све радости онај, што су га сви тако гласно поздравили.

Да је десет пута толико руку имао, не би се могао наједаред руковати са свима, који му у један мах пружише руке, да се рукују с њим.

— Добар вече, Јоле! задрхта женски глас, па му се две руке пружише, скоро пре да га загрле, него да се само рукују.

Јоле се загледа, па онда подскочи. Бликну, мислиш, срце ће му пући, па ватрено стиште цуру, што му пружише своје руке; стиште је снажно око појаса, па је заопшину око себе и два и три пута, па онда је пусти, те зграби

своју војничку капу с главе, завитла је у вис, а капа паде негде, да је једва после нађоше.

— Свирај, Ранко! подвикну Јоле, и плаховито дохвати опет своју цуру око појаса, па заигра, а Ранко још није ни задувао.

За часак се ухвати у коло све, што се живо нашло на рогљу.

Дува Ранко у врулу. А врула не свира, нег све кличе, све подвикује, па каже.

Сложно коло, као један да је. Ал не можеш рећи, један је, све и да не видиш, колико их је, кад чујеш, како тутњи. Тутњи, па се тресе.

Нема кола, дакако, без подскочица. Па подскочице ђаволице лете, па крешу као варнице.

А Јоле не зна, шта ће, већ само подвикује:

— Хај-хај-хај!

Раскопчао узану пошу око врата, а бајонет га кудца по левом боку, мислиш, отпашће му.

Поред њега игра Савета. Игра, као што скоро није, а срце јој игра, да искочи.

Јоле се окрене њој, па се загледи у њене светле, лепе, крупне црне очи; загледи се, па се и забуни, да је у колу, те коло мора по каткад да застајкује.

Она се, блажена, сретна, насмеши на њега. А он подскочи, па подвикне:

— Хај-хај!

И опет коло везе, па нема замерке.

Смеше им се другови и другарице, ал нико ништа да забави. Знају се сви.

— Стани, Ранко. Доста је! викну Јоле на свирача.

И Ранко престаде.

— Ал хајд још мало! Хајде, молим те! моли Јоле, па не пушта своју играчицу.

Ранко опет засвира.

Сви се насмејаше. Ал из кола се нико не испусти.

— Хај... хај! подвикује Јоле, а удара цокулом о цокулу, све пуца.

Тако, док се није и сам свирач уморио; а мислиш, друкче не би ни једно престало.

Искупише се опет сви око Јола.

— Откуд ти, Јоле, у то доба?

— Ту сам, браћо. Дошао сам. Зажелио сам вас се. Зажелио сам се вас свију. Зажелио сам се села. Па ето, дошао сам, да. А највише сам се зажелио оваког кола и... да... знате, говорио је Јоле, а једва одише од умора и од узбуђености. Па притиснуо уза се Савету. А она се привила уза њ, наслонила главу на широке груди његове, чисто не може да одахне.

— Не замерите, браћо! Умрљо бих сутра, да нисам вечерас дошао. Да! Рекох, на част вам и градови и царевина! Овде је моја царевина. Наместише ме, да им чувам стражу. Ено им; оставио сам им све: и пушку, и вишеке, и целу барутану.

— Ао, Јоле, зло си урадио.

— Никад, браћо, Јоле није ником ништа зло урадио. Па што да робим прав здрав?

— А знаш ти, да кугла чека онога, ко побегне са страже?

Савета се трже, па задрхта. Упрла своје очице у њега. Танке, румене уснице отворила, ваљда да јаукне, а реч јој застала у грлу.

— Не браним, рече Јоле. Ја сам молио: „Господо, пустите ме кући.“ Преклињао сам: „Људи, јесте ли људи? Пустите ме кући. Погибох од дѣрта!“ А, браћо, није друкче, истину вам кажем... ту, ето... ту на сред груди пао ми неки терет и чџама, па да ме убије. Данас рекох, одох, па без збогом. До зоре ево ме и натраг, па што бог да. Ако је да мрем, војник сам, па нек ме и бије тане. Ал тек срцу не одолех.

Ухватице се друге једна уз другу испод руке, па једна другој шапће:

— Сиромах Јоле!

А мушкарци се згледају, па им чисто није право.

— Е, па, браћо... сад опет збогом!... Идем.

Загрцну се момак нешто.

Савета му стиште руку. Рука дрхће у руци.

— Момци, хајд, да га отпратимо до крај шора! повика Ранко.

— Цуре, хајдмо и ми! повика једна.

— Хајдмо!... Хајдмо!

Измешаше се и мушки и женски гласови уједанпут.

И сви с рогља пођоше с Јолем.

Јоле се држи руком за Саветину руку, а другом загрлио Ранка.

— Свирај ми, Ранко, тако ти бога!

Ранко дува у своју врулу.

Милогласно се разливају меки звуци дивних народних попевака по бајвој ноћи. Туга се слева по грудима у Јола као мелем. А Јоле прислонио раме уз раме Саветино, па иду у корак, да се једно од другог не растави.

Дошли и на крај села.

Стали, да се растану.

— Ранко, дед' још једно.

Опет поиграше коло.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Па, сад, браћо, збогом! Време је. Збогом!

— Збогом! Сретно, Јоле!

Сви се руковаше.

И растадоше се.

Момци с девојкама, и међу њима Савета, одоше у село.

Јоле пође друмом, понда застаде. Окрену се у село.

Још допираху до њега чаровни звуци Ранкове вруле. А разлежу се сложни гласови, како певају момци и девојке.

Јоле мисли, пући ће му груди. Сео украј јендека. Наслонио главу на руку, а руку на колено, па се целом душом дао за својим друштвом, у коме до мало час био.

— Савета, немој бити невесела! Опоменуће је једна од две друге, што узеле Савету између себе, па иду с њом за целом руљом.

— Нисам, друго. Ето, видиш, певам.

И поче да пева, а грло јој се стеже.

— Слути ми се нешто, сестре.

— Немој бити луда. Шта да ти се слуги?...

Није још дуго потрајало, па је нестало сваког људског жубора у селу. Све је почивало сан.

Беласа се сребрна месечина, па попала, гдегод могла, по земљи и крововима; а одсјајује на глатком лишћу, што трепери по дрветима пред ноћним поветарцем.

Нужно и једнозвучно ори се песма и цвркање малих попаца и зрикаваца, што се раздрагали у бујној трави по лединах и ливадах.

Дивна, свечана, божанствена тишина!

На високој багреми тамо у дну дугачке баште Саветиног бабе, захука буљоока јејина; па чисто зацара кроз дивну, свечану, божанствену ту тишину.

— Злотвору према глави! — Прогунђала је зацело многа баба, која се у тај пар пробудила била, да се преврне на другу страну, а нажуљила већ своје старе кости...

Савета још није легла. Наслонила се на вратаоца, па гледи дуж улице, па мисли. . не зна, шта мисли. Ал срце је није преварило.

Још један корак, и —

Ено је на снажним грудима њеног Јола.

Кадгод је мислила на Јола, а то је било сваки дан, и кад леже, и кад устаје, и кад снева, — увек је мислила, то и то ће му приповедати, кад дође.

Он је једва чекао, да је види, па да јој се исприча.

А сад не зна ни он ни она речи да каже,

као да су обоје заборавили говорити, као да су заборавили и мислити.

Она му пала око врата. А Јоле је љуби ватрено, страсно, да и мора свака реч умрети под тим пољупцима, мора и сама мисао утрнути. Љуби јој врела румена устанца, гараве слатке очи, црну свилену косу, бељано чело... љуби... љуби...

— Сунце моје! шапће Јоле.

— Животе мој! шапће Савета.

— Дошао сам. Ето видиш, дошао сам

Не зна Јоле, шта да јој друго каже, а жељан с њоме разговора.

— Кад ћеш опет доћи?

— Кад? Не питај, да и не мислим, да морам ићи натраг.

— Ја бих волела, да никад више не одеш.

Ал се бојим, Јоле.

— Чега ми се бојиш, душо?

— Бојим се, страдао си, ако не одеш. А бојим се опет, ако одеш.

— Кога ми се бојиш, роде?

— Теје.

— Теје се бојиш? Ти? Онда га се ја сто пута већма бојим.

— Не, не, Јоле. Не бој га се, живота ми мога и твога.

И опет обави девојче своје руке око његовог врата, па му пружи своја румена устанца. Очи јој се смеше у срећи.

А уста се стискоше на устима. Две душе, мислиш, стопиле се у том дугом ватреном пољупцу. Срце се стисло на срце, па куцају, да пробију груди.

Петало на дуду залепета крилима, опружило шију, па кукурекну, колико га грло донело. Одазва му се други, па трећи. Закликташе по целом селу.

Савета се трже.

— Други петли већ поју, Јоле.

— Не, душо, први су тек. Вече се тек спушта.

— Сад ће зора, животе мој.

— Ноћ, ноћ ће сад тек да падне.

— Иди, иди, Јоле, тако ти среће наше.

— Куда ћу у ноћ од сунца мог?

— Страх ми је, Јоле. Умрећу од страха.

— Онда боље да умрем ја. Идем

Савета сакри своје лице на његове груди, па се заплака.

Јоле је лагано одгурну од себе, па оде.

Она се наслонила на плот и оста плачући. Гледи за њим, гледи, док Јоле не сврну за рогаљ.

А Јоле иде, па посрће момак, као да се љуто поднапио, па не сме да се осврне.

Дошао спрам Тэјине куће. Стаде.

Теје му се злато боји. Он јој квари блажене снове, кад о њему снови, о свом Јолу. А Тэја сад можда о њој снови — грешник! Охоли, помамни богаташ!

Ни у сну не сме грешник окаљати светињу његову.

Ој Јоле, Јоле, куд си наумио?

Да му с четири стране потпали грешничко лэгло, па нек изгори, нека га нема — Тэје.

И већ се диже уздрхтала рука, да тутне под кров запаљиву варницу —

„Зликовче!“ загрми страшно у његовој савести, те рука клону.

— А зар твоме селу да наудиш?

— Шта ћеш, Јоле?

Да се украде до њега спаваћива, до Тэје, па да му кроз сред срца сјури овај дугачки нож, па да за навек охладни то неверно срце, што је већ толико других отровало, те зар хоће и његово и његовог злата.

И већ заблиста у десници руци сјајни му бајонет. Нога се диже, да прескочи плот. И већ —

— „Убицо!“ загрми опет онако страшно у његовој савести. Нога склизну, руке се отпустише. И Јоле се нађе опет, где је и био. — Зар тако кукавички?

Не! Изазваће га. Свикаће цело село, нека види, нека сведочи, да Јоле није кукавица. Ножевима ће се клати. Ил, ако неће тако, а оно батинама, зубима, голим рукама. Смождиће га Јоле, смрвиће Теју, да га се не боји —

Ко? Савета? Он, Јоле? Кога?

Та оне бајне усне не уму лагати. На нека и лажу речи, пољупци зборе истину. Па и пољупци нек су лажливи, нек лаже цео свет, очи, оне миле крупне црне очи не уму лагати. Оне зборе праву, сушту истину. Ко сме?

„Мирно, Јоле!“ шану му нешто у памети тако благо, тако поверљиво искрено. — „Не, не, Јоле; не бој га се, живота ми мога и твога.“

Разведри се душа у сретнога Јола. Камен му спаде с груди. Па ми се осмехну момак задовољан, спокојан, уверен. Накриви своју војничку капу на десно. Прихвати левом бајонет о бедру. Па пође у корак оптро, војнички.

Тишина још свуда. Јоле чује само свој ход.

Измакао је већ иза села. Изашао је из ледина и ушао међу њиве. Широки друм. А с једне и с друге стране друма дивни усеви.

Што Јоле даље од села, кораци му све

слабији, а све му већма нестаје спокојства с душе.

Ево га и до великог бреста. Ту је његове Савете њива. Као горостас уздигао се брест у небо. Као кепец стоји Јоле под њим. Само туга његова може се мерити с величином бреста.

Ветрић се игра кроз густо грање, а лист о лист се таре, па као да шапуће неке приче, успомене из детињских дана. У те дане занела и мисао Јола. А он јој се подао, па се уживио тамо далеко далеко.

На оној грани — гле, колико је изнад ње од тад још нарасло! На оној грани било је једне године орловско гњездо. Тамо се он пењао, да скине малој Савчици голушаве орлиће. Па их она миловала. Понда их опет он попео и оставио у гњездо. Таман се сисао био, а наиђе орлушина, па га у мало не потре. О, како се мала Савчица радовала, што је за времена побегао орловим канџама! О, како су се обоје радовали! Орлићи су одлетели, дакако, давно и давно. А бог би их знао, где су.

На тој њиви ту тражили су њих двоје као дерлад препеличија гњезда. Гумарају по густом жити или зобљу, и не виде се, колишни су били. Понда заиђу, и не знају, где су. Па седну једно уз друго, па причају и причају — ти боже, знај, откуд им све оне приче.

Кад се у очи Ивања-дне искупе момчад и девојке, па се упуте оруд друмом широким, те беру по увратинама ивањско цвеће и петровско, и њих двоје би се с осталом дерладијом покупили, па би једно другом брали цвеће и помагали плести венце. Мета им је увек била до тог великог бреста. Ту седну сви под хлад, па плету венце и певају:

„Ивањско цвеће, Петровско,

Иван га бере, те бере;

Мајци га баца у крило,

А мајка с крила на земљу —“

На тој њиви Саветиног бабе жео је он доцније као момак у моби уз Савету. Последњи пут кад су заједно тако жели — он обара, а она руковета за њим — стао он у један мах, извадио брус из водира, па глади косу, те ће јој рећи:

— Савета! Хоћемо л' увек тако заједно жети?

— Да бог да, Јоле.

— Ал ја морам на јесен под пушку; па три године, Савета.

— И то није вечност, Јоле. Дај, боже, само да доживимо.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Руковаше се и узеше веру.

То је ту било, ето, мало даље од бреста, кад они измакли били пред свима жетеоцима..

Занео се Јоле тако у мисли. А одмах украј друма, у густој њиви, зачу се препелица. Удари веселница једаред, другиред, па тако триред.

Јоле се трже, као да га шину посред срца жива.

Препелица навести зору.

Као да је дирнула у жицу какве велике харфе, па жица жици додаје звук, тако забруја свуд унаоколо. Са свију страна разбуди се живот, да пева, кличе, цвркуће.

Ветрић подухну оштрије преко њива, а пуно класје заталаса се тихо, лако, као море. Разли се мирис свеж, мио, заношљив.

Јоле се окрену к селу. Стао као укопан. Упрљо очи тамо, па ни да се макне.

Иза цркве ослабљује зора. Помаља се блеђана, као стидљиво лице у младе невестице, кад јој војно први пут вео развија.

Пружило се убаво сеоце пред њим подаље; ал се не разазнаје кућа од куће, не развића дрво од дрвета, већ се слило све у једну, у модро-сиву слику. У врх те слике диже се кула његове цркве; издигла се изнад целог села, као што шћућкала добра мајка своју децу око себе, те бди над њима будним оком.

Није то ништа необично Јолу. Та колико је пута гледао тако ту убаву слику, пасући туђе коње на ливадах или на лединах! Колико је пута тако дочекао зору и мирисао тај благи мелем-мирис!

Гледао, и мирисао и уживао; ал сад тек осетио, шта је изгубио.

Кад би погледао био онда на цркву, помислио би увек на ону трећу кућу у сокаку до ње. Тамо спава његово лане и снева о њему. А он блажен, довече ће се састати с њом на рогљу, играће, певаће, разговараће се, па ће опет с коњима доћи на ливаду, те слушати дивну песму малих попаца и зрикаваца, дочекаће зору, слушаће ону божанствену песму у зору, што је пева цела васиона, што је тако складна, као у његовој души што је; сневаће рај на јави.

Јоле нема ништа у том убавом сеоцету. Он нема нигде ништа под овим небом своје. Ал опет све је било његово. Цео свет најлепши врт, у том врту његово село најлепши цвет, а том цвећу најлепша круница његова Савета. Богу част и слава, све му је то поклонито.

Ал сад све то изгуби.

Осетио се пуст, ташт, саморан.

И за часак још бар то да ужива. Понда хајд опет тамо, где га чека све друго, само не слобода, вера, љубав, над. Круну да му даду — шта круну? Свет! — Цео свет, па му не може накормити оно, што му вреди то малено убаво сеоце, та бајна зора, — што му вреди његова слобода, вера, над и љубав.

Мора да се врати тамо, где се и досад бојао смрти од чежње за својим селом, за росном зором, за плаховитим колом, — за изгубљеном слободом, вером, надом и љубављу; а сад га за јамачно чека тане за казну, што је без дозволе дошао, да живне животом, а напустио своју дужност, на коју је морао да се закуне. Тане... па онда заувек да не види своје село, своју Савету! Па нека га и помилују од смрти. Ал дотле. —

Тамо на оном рогљу, где је он толико блажених вечери провео, па и синоћ, састајаће се свако вече весела омладина сеоска. Међу њима ће бити и Савета и — Теја. Играће заједно, певаће, шалиће се. Па онда... онда...

Теја је момак. Теја је богат. Јоле је голаћ. Јоле нема нигде ништа; нема ни себе самог, јер и он није свој већ царев.

Савета ће... Савета...

Јоле се љуља, ... посрће, ... глава га заноси... Гле, наједаред мрак... Мрак пред очима, мрак за њиме, мрак свуда око њега. Ноћ се наново спушта. Звезде... небројене звезде трепере, а не види се неба... Савета лежи бледа, жива а укочена; очи јој моле милост... Цело село игра: и куће и црква и дрвета... Ено се све учловило, све се тумбе наврнуло... И земља око њега игра... У ушима му зуји и бруји песма, жагор, весеље. Теја се жени; све је весело, ... само Савета плаче...

— Весело, Јоле! Ха-ха-ха! Хој!

Јоле игра као махнит, па подвикује из свег грла, па се церека, да га је чисто страх видети.

— Весело, Јоле! Хај-хај! Весело сватови! Иху-ху.

Наједаред се стропошта на росну траву...

На истоку пукла зора, да навести бели дан. Небо се тамо руби у округ, а поруб већи па све већи. Из тога руба родиће се сунце — светлост.

А црна ноћ застрла ум у несретнога Јола...

РАЗНИ ПУТЕВИ.

ПРИПОВЕТКА МИЛАНА САВИЋА.

(Наставак.)

XIV.

Неколико сати доцније имала је позоришна дворана сасвим други вид. Светлост није улазила са улице у њу, већ на против, светлост силних свећа избијала је кроз прозоре на улице и осветљавала је гомилу света, која није улазила у дворану а опет је била радознала, да нешто види и чује. Одборници, сад прерушени у црно, салонско одело, стајали су поређани и чекали су госте, који су се око осам сати почели да купе. Које пешке, које на колима долазили су и млађи и старији, и мушки и женски, и улазили у дворану, где су их одборници дочекали и на места одвели. Настао је жагор као свагда при таквој прилици и многи су погледали на спуштenu завесу пред собом, иза које се нешто спремао. Дворана је бивала све пунија и пунија. Старија господа оставише за овај мах своју озбиљност код куће и разговараху се са суседима само о омладинском састанку, о лепом броју гостију, а никако о трговини, промету, времену и другим иначе забавним стварима. Старије госпе, лено удешене, седеле су близу свог млађег нараштаја и са поносом у лицу гледале су своје ћерке; ове пак, ма да су биле радознале, шта ће донети први део беседе, ипак су нестрпљиво очекивале други део, кад се не мора седети тако озбиљно на клупи, већ кад ће бити дозвољено, да се мало прође и, што је најглавније, мало, или боље рећи, много поигра. У једној од предњих клупа седео је Влајковић са женом, до њега Живковић са ћерком; близу њих Машић са Даринком, Стојковић, Пајић, Радић, Стајић, Градић и један и други, сви са женама и с децом. Млађи мушки свет стајао је остраг, између клупа и уласка, јер није хтео да запреми места, што је свагда било опредељено за женски и за старији свет.

Завеса на позорници дигне се најзад — за часак стиша се сва публика. У средини, између дечка и девојчета, корачао је слепи гуслар, Тома Предић из Сланкамена. За мало, и гусле зајече и песма заромори. Слепи гуслар отпевао је песму „Крунисање кнез-Лазара“. Много је било у публици, које је та песма дирнула до суза, а кад гуслар престаде и кад окитише свежим цвећем и њега и гусле му јаворове, разлегало се тапшање по великој дворани. За гусларом је говорио члан омладине, Симеон Кочић, о цели и о значају омладинског састанка. Разлагање његово буде често са одобравањем прекинуто и многи, који у том са-

станку није видео друго што, до само ћеф младог света, да се весели и разговара, добио је бар чиста појма о том значајном састанку. Госпођа Брамићка отпевала је песму о „Ајкуни“ са врло лепом извезбанашћу, Стајевић је декламовао Змајеву песму „Гусларева смрт“, а гост из Србије, Паштрмић, отпевао је уз гусле народну песму „Мијат арамбаша“. Најзанимљивији део дошао је пак сад. Белоцркванско певачко друштво приказало је српску оперету „Милош Обилић“ од непознатог композитора, и то у старонародном оделу. Приказ је примљен с одушевљењем и с бурним одобравањем, ма да не би, као покушај, могао иначе одржати строгу критику. Али искупљена публика није се много обзирала на то; њој је било доста већ то, што је српска оперета, и за цело није било ни једног слушаоца, који није био усхићен. Декламовао је још лекар Пајић Петефијевог „Луду“ и после тога би завршен први део беседе.

Са неочекиваном брзином уклоне одборници клупе и положише их на позорницу, и у сред скупљеног шареног света зачује се брујање гајда. Као да је омладина, и мушка и женска, једва дочекала те звуке, почела се одмах групирати. На више места показивали су се мањи кругови, који су расли, бивали све већи, приближивали се, спајали у једно, док се на послетку није развило велико коло, које је заузело скоро целу дворану. Са ванредном истрајношћу играо је млађи свет своју игру, док се овде и онде нису могли приметити трагови умора. Многи су се испустили из кола, и најзад су остали сами виртуози, око којих се искупио велики део дублике и њих с пажњом посматрао. Омладина се знојила, које од врућине по себи, које од напрезања, и она би поред свег тог наставила играње, да гајдаш сам није прекинуо свирање своје. Али му није ни то помогло; као бура подиже се тапшање, и гајдаш је морао попустити општој струји и наново забрујати својим гајдама. На послетку било је и самим играчима доста. Коло се распете и парови се расуше по дворани, да се у шетњи мало одморе.

Милић је са доктором Лукићем и старим Живковићем седео за једним столом и вечерао. Између њих се повео разговор о омладини и о забави. Живковић је Милићу одобравао, што је на скупштини говорио.

— А од куд знате, запита га Милић, кад нисте цео дан изашли из нашег дућана?

— Од кога другог, него од Љубице, одговори Живковић. Она до душе није била за ваше назоре, али ја се слажем с њима потпуно.

— Госпођица би дакле активно суделовала у овом покрету, примети Лукић.

— Ах, маните се тога, рече Живковић, она и не зна, шта хоће.

— Ја, видите, не мислим тако о њој, настави Лукић. Госпођица је врло разборита, начитана, она је имала изврсног учитеља, Милића, који је зацело заузет за новије идеје — ја сам уверен, да она зна, шта хоће.

— Па добро, нека зна, рече Живковић, али то нема смисла. Ја јој бар не бих допустио, да иде по сваком збору, да ошиша косу, једном речи, да постане мушкобана. А, за то је нисам одхранио!

— Та она и не мисли ићи тако далеко, примети Лукић опет. Њој се допада, што се и женском свету отвара делокруг, али не верујем, да би се она упустила на широко море неизвесног рада и то у свези са момцима, који ни сами не знају, где ће наићи на обалу тога мора.

— Та не мислим ни ја, да ће полудити, рече Живковић.

Милић је само једним ухом слушао тај разговор; њега је већма занимао свет у дворани, од кога је кроз врата могао видети тек само један део. Али и то је доста било, да му пажњу веже. Видео је он врло добро, како су, од времена до времена, поред врата прошли Љубица и Костић у доста живом разговору. Непријатно му је било, што је то видео, ма да Љубичино лице није изражавало никакво већу узбуђеност.

— Све су девојке једнаке, говорио је у себи, паметне као и непаметне. Ето, ову сам држао за паметну, а једно само лудоглаво љубавно писамце било је у стању, да отпири сву ту памет и да је спусти на ниво обичних намигуша, којима је ласкава реч од веће важности него паметна. Хм! Можда је за девојке баш ласкава реч паметна, а свака друга луда, или бар за нужду добродошла. Како се човек може преварити! Чисто поштујем Влајковићеву Драгињу, која је следовала просто свом осећању, а никад није ни тежила за тим, да је људи држе за тако паметну девојку. Она сад слуша ласкаве будалаштине тог момка... а, прекине се Милић сам, момка! Та то је она чаролија за сваку девојку! Младост је оно, што говори к срцу. Па шта јој онда замерам!

И Милић се окрене на те речи столу, наспе себи вина у чашу и испразни је нагло.

— А на што смо и ми ту, рече Живковић и насмеши се.

— А како? запита га Милић.

— Кад пијете сами и нећете ни да се куцнете, настави Живковић.

— Е, па лако је то поправити, насмеши се Милић и напуни своју чашу поново, ево, сад стојим на услузи.

— Тако и треба, рече Живковић. Добро здравље. Лукић и Милић пруже своје чаше Живковићевој на сусрет, куцнуше се и испразнише их до дна.

— То баш прија, говораше Живковић, чисто бих још једаред.

Она двојица напунише ђутке своје чаше и пређашњи се приказ понови.

— Ако хоћете још једаред, примети Лукић.

— Мало доцније, рече Живковић, за сад ми је доста.

Међу тим се у дворани играло живо. Многи странци дали су обичној публици мало живље боје а и већег живота. Љубица није марила игре у округ, она је седела поред Влајковићке, где је била и Даринка са Машићем, и одбијала је многе играче. Напослетку се окрене Даринци и запита је, да ли би што год вечерала. Даринка не би; она је волела играти, али Машић се понуди, да је одведе оцу, који је у другој соби. Љубица прими понуду и Машић је узме из под руке и одведе је у рестаурацију. Живковић се обрадовао, кад је видео своју кћер а она се двојица помакоше, да јој уступе места. Љубица је села између оца свог и Лукића, преко стола од ње седео је Милић. Машић се опет врати у салу.

— Зар си се већ наиграла? запита је Живковић.

— Не водем трамбане и валцере, одговори Љубица, а уз то сам и мало огладила.

Лукић јој пружи јеловник и Љубица наручи код послужитеља вечеру.

— Па како си провела до сад? запита је отац поново.

— Не баш најбоље, одговори Љубица мирно. Играла нисам, било ми је скоро дуго време, и да није било господина Костића, не бих се ни разговарала ни с ким.

— Тај те је ваљда забављао? настави Живковић своје питање.

— На сваки начин, одговори Љубица и погледи летимице Милића.

Међу тим је послужитељ донео јело и Љубица се спремала да вечера.

Милић се чинио као да је пречуо Љубичин одговор; мирно је мотао себи цигарету и само кад је хтеде да запали, могло се по ситном дрхтању руке му познати, да је тај мир само привидан. Љубица је приметила, да је Милић ванредно миран а

знала је и за што, и само је лак осмех одао, шта мисли у тај мах. Али и тај је осмех брзо нестао са њених усана; мирно је наставила своју вечеру а међу тим је слушала, шта су се за столом разговарали.

У то означи музика четворку. Лукић се окрене Љубици и замоли је, да је одигра с њиме, али ова рече, да је игру већ одрекла. И за иста, у тај се мах покаже Костић, приступи Љубици, поклони се и рече, да је дошао по своју четворку. Љубица се насмеши, устане, поклони се осталима и оде с Костићем у ред играча.

— Костић као да се удвара госпођици Љубици, примети Лукић и погледи Живковића.

— Којешта! одговори овај, боље нека сврши своју науку.

— Штета, што не може, рече Милић, иначе је способан, само је дабоме још млад.

— Што не тражи какву штинендију, примети Живковић.

— Кад би то било тако лако, одговори Милић.

— А колико му треба још да сврши? запита Живковић даље.

— Ја баш не знам, одговори Милић, чини ми се још две, три године.

— Е, поче Живковић лагано, ја ћу му дати за годину да се издржава.

— То је лепо, рече Лукић и погледи старца; Милић је ћутке одобравао главом.

— Та да, настави Живковић, неће ме убити која стотина. Хвала богу има се од куд а фамилија ми није велика, да морам бог зна како штедити и цинцарисати.

— Да вас бог поживи, рече сад Милић и подигне своју чашу, сутра ћу му већ казати, шта га чека, па нек дође к вама, да вам се захвали.

Кад су се куцнули и испразнили чаше, рече Живковић:

— А то нећу никако. Реците му, да се нашао неко, који хоће да му помогне, а ви ћете му сваког месеца слати новац, који ћу вам тачно издати. Пристајете ли?

— Како не, само да му се помогне, рече Милић.

— Но, том се обрту нисам надао, примети Лукић, још једну чашу у ваше здравље!

Међу тим се четворка свршила и Костић допрати Љубицу до стола, где јој беше отац. За тим се поклони и удали. Није ни приметио, како га је Живковић чисто очински гледао.

— Сад више нећу играти ни једну игру, рече Љубица, кад је опет села, доста ми је. Гунгула је велика а и врућина није мања. А за што не играте ви, господо?

— Из истог разлога, из ког ви нећете више да играте, одговори Лукић.

— Ја нисам никад ни играо, рече Милић, кад је приметио, да га је Љубица погледала, као да је и од њега очекивала одговора.

— Да, збиља, рече Љубица, сад се сећам, да вас нисам никад ни видела, да играте.

— Ја сам задовољан, кад сте само ви задовољни, рече Милић озбиљно.

— Зар умете и да ласкате, примети Љубица, то још нисам спазила на вама.

— Нисам хтео тиме да ласкам, рече Милић и чисто се намргодио.

— Нама маторијима то и не доликује, примети Лукић.

— Па шта ћу онда рећи ја, рече Живковић и поче се смејати, кад се ви називате „маторијима“?

— Ја нисам казао „маторима“, него само „маторијима“, одговори Лукић.

У дворани се међу тим ређале разне игре. Од омладине су још само неколико њих приносили жртве богињи Терпсихори, велики је део поседао за столове и почео је приносити жртве богу Баху а многи су отишли у друге гостионице, које што није било довољно места, које што су се тамо осећали комотнији. Дворана је постајала све празнија. Влајковић је већ давно отишао кући, и Машић се уклонио. Костић је сео у друштво са својим колегама, где се већ у велико почело певати. И Живковићу је било већ доста. Предложи, да пођу. Плате, што су имали, и мирно се уклоне из позоришта.

Лукић и Милић отпрате Живковића и Љубицу до куће и опросте се с њима. Кад се врата иза Живковића затворише, рече Лукић:

— Мени је још рано да идем кући.

— И мени, одговори Милић.

— Хајдмо натраг у позориште!

— Не марим.

Оба се пријатеља врате у позориште, где затекну велико друштво за великим столом. Ту је био и поседник Данчић, који се рашћеретао и својим досеткама веселио друштво. Милић и Лукић буду са усклицима дочекани и заузму места. Песма је долазила за песмом, вино се трошило немилице, кад се у један мах диже Данчић, наздрави омладини и позове све госте — ваљда њих четрдесет — да дођу к њему на црну каву. Он ће ићи мало напред, да пробуди своју жену, коју је мало пре и отпратио кући. Са бурним „живио!“ буде Данчићев предлог усвојен и цело се друштво подигне, да пође за својим домаћином.

Друштво је тамап улазило у Данчићеву кућу, а на столу у великом предсобљу беху већ понамешта-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

не вташе и пуне флаше вина, да друштво не дагуби, док домаћица не скува толику силну каву.

И тако већ добро расположено и раздрагано друштво није требало много нудити и опомињати на дужност: да пије. Боце се празниле, као прокажене и пуниле тако исто брзо, весеље је текло у најбољем жеку, и кад се лепа домаћица указала са кавом, урнебесни усклици проламали су се по предсобљу. Наздравицама није било краја а најхумористичније биле су самога домаћина, који је том при-

ликом износио и одломке свог знања из латинскога и грчкога језика.

Сунце је већ било прилично одскочило, кад су се последњи гости из гостољубивог дома Данчићевог у прилично љубајућем се стању разишли. Дали је баш сваки од тих био при отварању треће седнице омладинског збора?

Милић је био тамо, јер се раније уклонио, с Лукићем заједно.

(Наставиће се.)

СУЛАМКА.

ЖАЛОСНА ИГРА У ПЕТ ЧИНОВА. НАПИСАО ФРАЊА КАЈМ.

ПРЕВЕО БЛАГОЈЕ БРАНЧИЋ.

(Наставак.)

ПРИЗОР ТРЕЋИ.

Соломон, Ахија, Бен Јохај, без пређашњих.

Ахија (више гласно).

Ко има тужбу, који тражи што,
Ко правде хоће, цар сад држи суд!

Бен Јохај (прилази к престолу и баца се на колена)

По трећи пут, где, падам ничице
И нећу с' дићи, док не викне цар:
„Нек ти је милост, де, Бен Јохају,
И твојој жени просто за навек!“

Соломон.

Све за те, Бене, ал' Рахили не,
До колко милост већ ми учини,
Суд беше на смрт, сад је зблажен већ,
Ко знаде суд, хе?

Ахија (излази).

Ја!

Соломон.

Дај, испричај!

Понови од кон до кон редом, све,
Ал' не верујем, да ћу моћи што,
Јер таки чин се сам осуђује.

(К Бену)

Де, устај!

(Бен Јохај устане.)

Ахија.

Баш смо троносали храм,
Кад, ал' пред цара ступе жене две:
Рахила, жена Бена Јохаја,
Друго Мирјама, ћерка Јефрема,
Чувара свију дворских градина,
Удова нашег храброг Јоила,
Што паде тад у боју кравом,
Ал по нас славном. Нисте чули још

За таку кавгу. Обе рџде пре:
Рахила и Мирјама, обадве
У једној соби, једну исту ноћ.
И обе сина. У сну несрећом
Рахила свога сина удави —
А рада сину — мрвог подметне
Мирјама.

Бен Јохај

Царе, то је потвора!
Мирјама то је спела.

Ахија.

Ви сте то
И заклели се, да је лаж. Ал' где:
Доказало се, да сте кривци ви.
О, ко још икад матер превари?!
Сад мати тужи цару. Заклетвом
Рахила скоро уби Мирјама —
Ал' мудрост нашег цара пресуди:
Већ и сам збуњен викну: „Жене, ви!
Још једном питам: Стоји-л' исказ ваш?“
Рахила кликну: „Мој је живи син,
Па заклињем се!...“ На то Мирјама
К'о смрт пребледи: „Тешко души ти!“
Тад зовну цар целата бездушног —:
„Је-л' тако дакле; ваш је исказ прав,
Ни једна дакле мати не лаже?
То онда свакој пола припада —
Дај, трзај мача, дели сина им!“
Сад врисну права мајка, Мирјама —
Ко зрак од муње глас јој проби груд:
„Не сеци! Узми, буди мати ти,
Што хоћеш ради, тек не убијај
Безазлен живот истом порођен.
Где, како гледи голуб материн!
Увлачи мача, кавгацито ти,

Рахилин нек је, отмичаркин, њен,
Ал' нек је жив. А ја ћу умрети
Кад треба.“ Ето, с тим се свршило.
Цар плану: „На смрт лажљивицу сад!“
— А Мирјама је чедо однела;
Одлетела је. — Само милошта
Спрам верног Бена цара утиша
И зблажи суд на пибе, не баш смрт.
Е то је било. — (Одступи.)

Бен Јохај.

Господару, о!

То не учини она за обест.
Мирјамина се кућа ругала,
Што још Рахила није родила
Ни једног чеда века читавог —
У безумљу је било.

Соломон.

Јохају!

Удовици сте срећу кидали,
Спрам греха вам је казна блажа још
У триста пута! Сад ни речи, знаш!

Бен Јохај.

Ох, тужна, неће срам преживети!

Соломон.

Па сама га је себи придела!

Бен Јохај.

Још не споменух својих заслуга
— С твојим су оцем све ми умрле —
О, он је знао свога Јохаја
К'о верног члана дома високог —
Он знаде — син ме неће већ да зна...
И не треба, јер уста ће ми пре
Немоћом вечном ту занемити,
(устежући се, с пуно значаја)

Нег дах да дахнем — који тебе тре.
(Бацавши се на колена)

Та милост, царе, тако т' прошлости,
У праху молим милост, царе, чуј!
Тако ти душе мајке Бацебе —
У праху молим, милост, царе, дај!

Соломон.

Кривоклетница крива остаје.
Не могу друкче. — Иди!

Бен Јохај (усправивши се круто).

Не можеш?

Ал' — моћићеш се „друкче“ кајати!!
(Оде љуљајући се напоље).

ПРИЗОР ЧЕТВРТИ.

Соломон и Ахија. Пређашњи без Бена Јохаја.

Соломон.

Ахијо, за њим! Чудних људи, о!

Ахија.

Ја одоx за њим. (Клања се). С тобом буди Бог!
(Оде.)

ПРИЗОР ПЕТИ.

Соломон. Пређашњи без Ахије.

Соломон.

Сад ид'те сви, јер хоћу да сам с'ам.
(Дечац и девице равлазе се које лево које десно.)

ПРИЗОР ШЕСТИ.

Соломон без пређашњих.

Соломон (подоширући главу, у мислима).

Јесам-ли с'ам? Да, с'ам сам, сасвим с'ам! —
Јероваме! Ја ти завидим!

Е то је клетва великана свих
На овом свету: гледе метеж сав,
К'о брег над њиме главу пружају
До самог неба, звезда злаћаних —
Ал' худи цвет је од њих сретнији:
Тај живи, цвати, пије росу, зрак,
А око брега хуји олуј, трес,
И муња прво гађа врхове,
Те до дна цепа громом страхотним
И тврди базалт.

ПРИЗОР СЕДМИ.

Соломон. Долази Мемнон.

Мемнон.

Допусти, царе, да величам дан —

Соломон (Силавећи с престола).

Мој лекар, побра! Добро дошао,
Најдражи госте међ тим зидов'ма;
Гле, мене мучи царска грозница,
И све ми иде — као-но Миди, знаш:
У злато му се јело стварало,
А он и после оста сиротан.

Мемнон.

Да богата-л' је та сиротња!
Та храбар народ слуша на твој миг,
А глас те носи светом пространим,
И бродар носи лик твој по мору!
Куд око допре, немаш злотвора,
Поклонио се, ко те мрзио,
Веледушју ти с' клања данас свак:
Владари света и сви народи.

Соломон.

И опет, побро, немаш много шта!
Без ичега сам скоро — човек пук.
Ил' шта ће сила, злато, престо, сјај?

Мемнон.

Да шта?

Соломон.

Па истину и срце бих!

*Мемнон.*Па истину ћеш, царе, спознати,
А срца младић за час освоји!*Соломон.*Да, кад су лака, ал' ја, Мемноне,
Ја тражим јако срце —*Мемнон.*

Имаш већ?

Соломон.

Не! Јест! — Је-л' ти си давно човек мој?

*Мемнон.*Ил' мислиш младу познаницу, је-л'?
На сабску краљицу, на бисер тај
Са истока? Лепоту света тог?
Да! Чекамо је ето сваки дан,
Да гласници јој дођу. Жена та
Имаде ваљда, за чим жудиш ти —
И бићеш сретан.*Соломон.*

Ти ме не схваћаш.

Ја нећу лепу! Срце тражим ја!
И сишао бих ма у колебу,
У јадни станак света сиротног,
Ја... Побро, што сам данас обећао
Јеровоаму, мора бити сад —
Још данас ћу да видим Суламку,
Голубичицу горе зелене,
К'о онда што је нас два назвасмо
А? Да-л' се сећаш?*Мемнон.*

Да, да, сећам се,

Кад к'о трубачи цара Давида
У шали оно шумом лутасмо —
Твој отац онда још је био жив*Соломон.*

И после смо је чешће виђали.

Мемнон.

У златне дане.

Соломон.

Што су минули

И никада се неће вратити. —
Обећах бити Јеровоаму гост,
Па хајдмо брзо, побро, на ноге;
Хајд за мном! Зовни пратњу ловачку.*Мемнон.*

Баш то и хоћу.

Соломон.

Само похитај!

(Мемнон се поклони и оде.)

ПРИЗОР ОСМИ.

*Соломон без Мемнона.**Соломон.*То не бих треб'о! — Знам је, бајни створ,
Тад она мишља, ја... ал' доста с тим,
Да опет чујем оног виса шум,
И видим крш и поток раздраган,
У дђ што тече; да њин дахнем зрак,
Што ведри, блажи; овде ј' загушно;
Па нек ме туђа срећа опије...
Јеровоам је богат, пресретан,
Јер њега љуби срце њезино!*(Наставиће се.)*

НАЈСТАРИЈЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ.

IV. Л Е Г Е Н Д Е.

рпске народне песме деле се по својој старини на четворо:

1. Најстарије, које је Вук Караџић побележио у 1-вој књизи својих народних песама и које садржајем својим досижу у претхришћанско доба, т. ј. у доба, када још не примисмо веру христову, него бејасмо у својој старој претхришћанској вери.

2. Песме, које потичу из доба Немањића, све до свршетка косовскога боја.

3. Песме, које певају српске догађаје после косовског боја, све до:

4. Јуначких песама из новијега доба — доба устанка Срба и Црногораца.

Когод је узео у руке, да чита наше најстарије народне песме, које су данас прибележене, или их у народу слушао, могао је упознати разлику, која је у садржини њиховој. Било је прилике, када смо писали, да су у њима останци из доба претхришћанског, јер нас тамо одведоше коледске, додолске и вилинске песме. Али међу најстаријим српским народним песама највише ћемо и на такове, у којима су имена оних светитеља, које данас празнује наша света

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

православна црква. По том би могли помислити, да су ове песме постале у нашем народу тек онда, када пређосмо у веру христову, а не када бесмо још у старој претхришћанској вери.

Зато ћемо се овом приликом забавити послом, који ће испитивати такве народне песме, које се називају легендама, не би ли могли колко толко дознати, јесу ли наше народне легенде доиста из нашег хришћанског доба, или не. Ако нису, а оно од куда у њима имена светитеља, која се спомињу у таквим песмама, које су постале пре, него што су Срби својим преласком у веру христову, могли чути за њих — и шта би нам значила онда та имена?

* * *

У II. књизи српских народних песама, које је покупио Вук Стеф. Караџић, на првом је месту песма, која ће бити позната многому од наших поштованих читалаца Ми ћемо ју опет зато целу у овом листу исписати, да би нам њезин садржај још боље био познат, а гдекоја места у њојзи, штампана положени слови, значиће нам нешто више, него што би ми помислили, када целу песму навлаш читамо.

Прочитајмо дакле песму:

1. Свечи благо дијеле.

Мили Боже! чуда великога!
Или грми, ил' се земља тресе!
Ил' удара море у брегове?
Нити грми, нит' се земља тресе,
Нит' удара море у брегове,
Већ дијеле благо светитељи:
Свети Петар и свети Никола,
Свети Јован и свети Илија,
И са њима *свети Пангелија;*
Њим' долази *Блажена Марија,*
Рони сузе низ бијело лице.
Њу ми пита *Громовник Илија:*
„Сестро наша, *Блажена Марија!*
„Каква ти је голема невоља,
„Те ти рониш сузе од образа?“
Ал' говори *Блажена Марија:*
„А мој брате, *Громовник Илија!*
„Како не ћу сузе прољевати,
„Кад ја идем *из земље Инђије.*
„*Из Инђије из земље проклетег?*
„У *Инђији тешко безаконје:*
„*Не поштује млађи старијега,*
„*Не слушају деца родитеља;*
„*Родитељи иород погазили,*
„*При им био образ на дивану*
„*Пред самијем Богом истишијем!*

„*Кум свој кума на судове ћера,*
„*И доведе лажљиве свједоке*
„*И без вјере и без чисте душе,*
„*И оглоби кума вјенчаног,*
„*Вјенчаног или крштеног;*
„*А брат брата на мејдан зазива;*
„*Ђевер снаси о срамоти ради,*
„*А брат сестру сестром не дозива.“*
„Њој говори *Громовник Илија:*
„*Сејо наша, Блажена Марија!*
„*Утри сузе од бијела лица,*
„*Док ми овђе благо подјелимо,*
„*Отић' ћемо Богу на диване,*
„*Молићемо Бога истиног,*
„*Нек нам даде кључе од небеса,*
„*Да затворим' седмера небеса,*
„*Да ударим' печат на облаке,*
„*Да не падне дажда из облака,*
„*Плаха дажда, нити роса тиха,*
„*Нити ноћу сјајна мјесечина,*
„*Да не падне за три годинице;*
„*Да не роди вино ни шеница,*
„*Ни за цркву часна летурђија.“*
Кад то чула *Блажена Марија,*
Утр сузе од бијела лица.
Када *свечи благо подјелише:*
Петар узе винце и шеницу,
И кључеве од небеског царства;
А Илија муње и громове;
Пангелија велике врућине;
Свети Јован кумство и братимство,
И крстове од часнога дрвета;
А Никола воде и бродове;
Па одоше Богу на диване,
Молише се три бијела дана
И три тавне ноћи без престанка,
Молише се, и умолише се:
Бог им даде од небеса кључе,
Затворише седмера небеса,
Ударише печат на облаке,
Те не паде дажда из облака,
Плаха дажда, нити роса тиха,
Нит' обасја сјајна мјесечина;
И не роди вино ни шеница,
Ни за цркву часна летурђија,
Пуно време за три годинице;
Црна земља испуца од суше,
У њу живи *проишадоше људи;*
А Бог пусти тешку болезању,
Болезању страшну срдоболу,
Те помори и старо и младо,
И расгави и мило и драго.
Што остало, то се покајало,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Господина Бога вјеровало.
И осташе Божји благосови,
 Да не падне леда ни снијега
 До један пут у години дана;
 Како онда, тако и данаске.
 Боже мили, на свем теби вала!
 Што је било, више да не буде!

Ето у целини те песме, а из садржаја њезиног разумедосмо, како светитељи благо деле: св. Петар, св. Никола, св. Јован и св. Илија и са њима св. Пантелија, а понајвећи је још громовник Илија, који слуша Блажену Марију, како се ова тужи на проклету земљу Инђију, и на народна безакоња у њојзи. За то ће ови светитељи казнити тај народ, док прво поделе благо, и оду Богу на диване, те ће молити бога истинога, да казни тај грешни народ. Сведи благо поделише, па по том измолише у Бога, те је овај љуто казнио грешнике, од којих је силесију поморио, а што је остало, то се покорило, и у Бога истинога веровало.

Заиста чудновате мисли у простога човека, српскога народнога гуслара, кад нам је оваку песму могао отпевати. Покушајмо да уђемо у

траг чудноватому садржају те песме, која је тако стара, да нам је могла причати, догађаје из оних прастарих времена, када су светитељи поделили међу собом „благо“, па њим и данас управљају, када је Бог скоро цео свет поморио, а оно мало што је остало, то се покајало и „Господина Бога веровало.“

Јесмо ли ради докучити, одкуда тако чудновато веровање у нашега народа, које својом садржином допире у прастаро доба, то ћемо морати завирити у оно друштво, које је живело у то прастаро доба, па ћемо потражити, не би ли у њем нашли и наш народ, и кад га нађемо потрудићемо се да завиримо мало у садржину веровања и причања ако не његовога баш, а оно бар којега од оних народа, који су с њим некад били у једном друштву, који су с њим некада чинили једну заједницу, једну породицу, која се временом у силне чланове распала, па се разишле, те једни одоше једному, а други другоме крају.

Пођимо дакле тим путем и покушајмо, да нам он буде што краћи, чистији, простији а тим јаснији.

(Наставиће се.)

ЛИСТИЋИ.

ДОПИС ИЗ БУДИМ-ПЕШТЕ.

(Угарско Српство на Будим-пештанској изложби.)

Будимпештанска изложба отворила се 2. Маја о. г. Изложба та износи нам у главном само производе угарске У мањој мери заступљена је Србија, Бугарска, Влашка, Турска Грчка (све у једној згради), Аустрија и Чешка.

Нема сумње, да будимпештанска изложба има врло згодно место. Смештена је у „варошкој шумици.“ Место ово само по себи је врло лепо а још кад се увече раваспе кроз дрвеће електрична светлост на оне зграде мале и велике са цифрасто украшеним кулама, на јевеце, које је истина дају зелено али у вече га електрицитет посребрни — онда се може човек занети и помислити, да није у Пешти него у каквом рају.

Но не бој се, српски читаоче, нећу да те мучим ни да ти опишјем оно, што би ти могло расветлити тек једна добра слика или најбоље још твоје рођене очи — то не, ја хоћу само да те уповорим на нешто, хоћу да те уведем у једну обојену дашчару (јер грехота је, зградом је назвати.) У тој дашчари ће ти око засветити, срце ће ти заиграти у сред оне туђине и ти ћеш и нехотице кликнути: здраво, познаници моји у туђини, о, здраво, слике, које сте ми за срце прирасле!

Знам, да ће та дашчара, ма да је најгадније адање у целој изложби, привући око сваког оностраног Србина, јер је у њој дат један кутић и српским рукотворинама, То вам

је зграда „кућевне радиности“. У тој згради изложене су рукотворине простога народа краљевине угарске. Начињене су од дасака солице, у којима човек види мртве ликове људске у врло разним пошњама. На свакој соби стоји таблица са написом, које су народности те прилике и из ког краја Угарске.

Уђимо унутра у зграду кућевне радиности. Ту вам се отвара врло шарена слика. На среди су оне солице, у којима су изложене пошње разних народа угарских а из разних крајева. Унаоколо су орманови стаклени. Цела ова зграда украшена је изнутра самим српским ћилимовима. Кад човек уђе унутра с леве руке прва соба је српска и то, као што на табlici стоји, из торонталске жупаније. Према њојзи су изложени женски ручни радови. Пре свега врло велик избор разних врста српског платна сади и ћерћелије у многим облицима. Није нужно да га хвалим; цене њега већ надалеко, па и Пештанкиње знају да је то *szerb vászon* и често се заустављају код њега. До српског платна стоји стаклен орман, који све трепти од злата. Ту су изложени златни везови српски. Пештанска госпоштина не може да верује, да то сељанске жене и девојке раде а још мање им иде у главу, да то сељани носе. Својим рођеним ушима сам чуо, како је један господин узвикнуо: но, па шта онда господа да обуку, кад се сељани овако носе!? Али у сјају и елеганцији далеко надмашају ове знатне везове убрадачке капе или цеге, које су у врло ле-

пом броју и врло одличним примерцима ваступљене. То су вам прави дијадеми, које би могла и највеће богаташка помети. — Златни су ти везови, али су још златније ручице, које су их радиле.

Но, а Ћилимова има покор! Они су поплавили сву дворану. Ја у опште не знам, чиме би се испунила та грдна просторија, да њих вије. Поред Ћилимова истичу се својом лепотом и лепом орнаментиком и торбе ткране. — Ћилимови српски су у велико ушли већ у индустрију. По највећим трговинама, по најбогатијим кућама може се човек суерести с том српском рукотворином. На овој изложби имају српски Ћилимови лепу наду на прођу. Онажа се, да ти Ћилимови имају врло несарамерну цену. Често наиђе човек, да је велик и леп Ћилим јефтинији него мањи а од мање лепоте Види се, да народ не зна још ни сам, шта има у својим рукама, не зна, шта да иште за свој посао Ова ће изложба зацело још више унети наше Ћилимове у свет па ће им и цену углавити.

Не тиче нас се на послетку, како је с осталим стварима, али на овој српској изложби види се страшна једностраност и грдан немар, као да је каква мађијска рука радила. Сви они силни Ћилимови, везене кошуље, српско платно покупљени су само у Банату и то из неколико места тек (великином из Врањева, Башаида, Меленаца и Кумана; у капама се особито одликује Мокрин.) Зар није то највећа лакоумљеност, такав посао уклопити туђинцу, (неком професору из Бечкереча) у шаке, који нема за то ни разумевања ни љубави ни осећаја? Није ту ништа приуговорљено ни наручено, него изгледа, да је све на врат на нос ишло; тај господин је отишао у села па: дед свлачи ту златну кошуљу са себе, скидај тај шлинговани вастирач с кревета, дај тај пешкир са св. Јована! Само тако се може растумачити, што су неке ствари прљаве, да је срамота. Ја сумњам, да би српска жена дала из куће тако што прљаво

Тавна иста ладна, мађијска рука види се и на „српској соби“. Свака соба је брижљивије и смишљеније удешена него наша. Ако је то само случај, то је заиста чудан случај! У свакој соби намештене су прилике по некој замисли: чисто је скинут, насликан један чин из живота. За Србе се нико не брине. Онај господин из Бечкереча нашао неки стари, црвочоцац, шантаж кривет, сандуку се не види лице, неке лутке стоје у соби: не знају, шта да раде с њима, како да их мету, у ком положају? Једва је дед ред умудрише се и у дванаестом часу поваше чика Стеву В. Поповића, надзорника текелијиног завода, да им помогне. И тако имамо да захвалимо чика-Стеви а особито похвалној ревности његове госпође Јустине, која је ли из родољубља читаве последње недеље пре отварања изложбе радила — што се не обрукасмо пред страним, необавештеним светом.

Јели нужно да описујем собу? Јели нужно да описујем тици њено гњевдо? Доста да кажем, да ју је Србин удесио, који је и био и видео и живео у тој соби. Још колико би се лепше то могло удесити, да се све за времена спремило!

Врло је zgodна, дивна и пуна живота слика склопљена од оних мртвих лутака. Најглавнији тренуци из живота српског су истакнути; представљене су најдичније особине Србинове.

И ово је замисао чика-Стевина. Ево вам те лепе слике: За разбојом седи млада у златној капи и тка Ћилим. Мало подаље од ње стоји гајдаш, млад момак у диштриктском оделу, са везеном кошуљом и црвеним сомотским прслуком. Свира гајдаш а пред њим се ухватиле две девојке

па играју. Загледајте у све ове собице; такве уввишено-дивне слике нећете наћи Песма и ручни рад — две најлепше црте, што красе Србина! Весело и збуља; идеалност и реалност како се грле у српском животу! Како песма и игра слади животну збуљу!

Ето у те се четир прилике илуструје живим бојама српски живот. Народ, који тако дивне особине има, неће пропасти. Онај који очајава, који пада и подаје се, не познаје сам себе, не зна, шта лежи у народу. Ко да се не сети овде оне старе грчке мудре пословице: познај самога себе. Нису то празне речи! Сине српски, који си се одродио, приступи љубављу и проучи свој род па ће ти се смрвнуто срце откравити; сине, који очајаваш, проучавај па ћеш се подићи, а који си сталац, постаћеш јачи од станца-камена! **ТО.**

Г Л А С Н И К.

(Матица Српска.) 20. априла (2. маја) 1885. био је састанак одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића. На састанку су били сви чланови одбора, и то: председник др. Ђ. Натошевић, потпредседник Светозар Савковић и чланови: Ђорђе Рајковић, др. Ђорђе Дера и секретар А. Хаџић. — Решавани су ови предмети: 1. Др. Ђорђе Натошевић јавља, да је прочитао дело Ј. Радосављевића „О васпитању“ и налази, да је садржај слаб, а слог никакав. Према том мишљењу не прима се споменуто дело за библиотеку. — 2. Др. Ђорђе Натошевић јавља, да се дело Петра Ј. Кнежевића под насловом: „Ратар у пољу и на дому“ тако, као што је сад написано, не може употребити за библиотеку. Наводи дела, која би писац могао прочитати, да му посао бољи буде. Дело се не прима. — 3. Исти јавља, да је и по самој ствари и по лакој слогу добро дело „Најглавнија правила о практичном васпитању деце“, које је по немачком израдила Милева Симићева. На основу тога мишљења прима се споменуто дело за библиотеку. — 4. Др. Ђорђе Дера јавља, да је прочитао дело под насловом: „Одело и станови у своме односу с ваздухом“ од Р. Радоа, које је с француског превео Здравко Рајковић. То дело могло би се употребити само тако, кад би се прерадило, па кад би се, што се саме ствари тиче, избегавало свако теоријско, које само отежава разумевање Писац треба даље да се обавири нарочито на прилике нашег народа, како станује и како се одева, а што се тиче облика, да што простије и популарније описује. Према том мишљењу не прима се речено дело за библиотеку. 5. Мита Петровић пише за библиотеку два састава: „Чувај зубе“ и „Здрава кућа.“ Оба је дела на француском језику написао др. Х. Жорж, а он их је за наш народ слободно превео. Дело „Чувај зубе“ издаје се на оцену дру. Ђ. Натошевићу, а дело: „Здрава кућа“ дру. Ђ. Дери. — 6. Стеван Милованов подноси своје дело: „Павимо на здравље, то највеће благо наше.“ Издаје се на оцену дру. Ђорђу Натошевићу. — 7. Здравко Рајковић нуди се, да изради за библиотеку ова дела по француском оригиналу: 1. „Нова теорија о сунцу“; 2. „Светлост и климат“; 3. Нова метеорологија и предвиђање времена“; 4. „Историја земље“; 5. „Појаве у атмосфери“; 6. „Историја воде“; 7. „Први појмови из науке.“ Жели, да му се јави, да ли ће се примити та дела. Унапред се не може рећи, да ли ће се примити. То ће се решити, тек кад се дела прегледају. По досадашњем раду пишчевом види се, да не пише популарно. — 8. Ђорђе Рајковић јавља, да је прочитао дело Богдана Добросављевића под насловом: „Доктор Ј. Марић у Бољевићу или поуке о домаћем васпитању.“ Сам писац

вели: „Има неких недоследности, које вријеђају граматичка правила, што је траг туђег улива, те које сам и сам, али прекасно опазио. Признајем сам, да сам шегрт за обрађивање оваких тема.“ Тој искреној исповести одговара и израда, те тако оцењивач предлаже, да се рукопис врати писцу. На основу те оцене не прима се речено дело за библиотеку.

У среду 20. априла држао је књижевни одбор под председништвом проф. Св. Савковића седницу, на којој су били ови чланови: др. Ђорђе Дера, А. Хаџић, Стеван Лекић, др. Милан Савић, Милан А. Јовановић, Андрија М. Матић, Јован Грчић и Сава Петровић. Узети су били у претрес ови предмети: 1. Неповнат писац шаље на награду поворишно дело: „Пијанискиња“, трагедија засад у три чина. Издаје се на оцену члану Јовану Грчићу. — 2. Ђорђе Рајковић јавља, да је прочитао „Српске народне приповијетке из Горње Крајине“, што их је скупио Владимир Красић, и предлаже, да се те приповетке приме за Летопис. Предлог се тај прима а скупљачу В. Красићу одређује се у име награде за труд 40 фор. — 3. Ђорђе Рајковић јавља, да је прегледао „Српске народне приповетке“, што их је по Славонији скупио Јован Петровић. Оценитељ није за то, да се све приповетке приме, него да се одаберу неке, које ће он уреднику Летописа означити. Предлог се тај прима а скупљачу се одређује у име награде 15 фор. — 4. Ђорђе Рајковић јавља, да је прегледао „Српске народне песме“ и „Српске народне приповетке“, што их је скупио по Банату Љубомир Лотић. По оцењивачевом мњењу не провејава те песме стари оригинални дух поезије а немају ни оне велике естетичне вредности, која се огледа у песмама Вукове збирке. И скупљене народне приповетке слабе су а местимце изгледа, као да су превођене с немачког. С тога предлаже оцењивач, да се ни песме ни приповетке не приме. Оцењивачев се предлог прима. Ђорђе Рајковићу одређује се како за оцену ових приповедака и песама, тако и за оцену приповедака, што су их скупили В. Красић и Ј. Петровић, у име награде 20 фор. — 5. Члан Милан Савић јавља, да песма Војислава Ј. Илића: „Елегија“ заслужује свако признање. Песма је та јасан израз заокруженог, смелог а при том и скров симпатичног полета, праве песничке фантазије. Онај сањалачки, кад и кад мистички дух даје тој песми неописано мек чар. На основу те оцене прима се песма за Летопис а песнику се одређује у име награде 30 фор. — 6. Члан Јован Грчић јавља, да је поворишно дело неименованог писца под насловом: „Кнез Бранислав и Милана шћерка“ тако слаб, управо недотупан посао, да није вредно о њему ни речи трошити. Према томе мњењу не прима се та поворишна игра.

Одбор за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића имао је опет у суботу 24. априла састанак, на коме су били сви чланови тог одбора а решени су ови предмети: 1. др. Ђорђе Натопшевић јавља, да је прочитао спис Стевана Милованова: „Павимо на здравље, то највеће благо наше“ и налази, да се може примити, али да се нешто изостави и измени. Нарочито би ваљало изменити наслов, јер би се предмет тако морао протевати кроз много књига, а у програму је речено, да буде свака књижица засебан предмет. Овде се говори само о ваздуху као услову здравља, управо о нечистом ваздуху као узроку болести, па према томе треба да је удешен и наслов. Дело се прима, али је писац дужан према оцењивачким примедбама удесити га. — 2. др. Ђорђе Натопшевић јавља, да је прочитао спис: „Чувај зубе“, који је по француском оригиналу дра Х. Жоржа прерадио Мита Петровић. Оцењивач не препоручује то дело тако, као што је написано. По његовом мњењу ствар овако изложена

не вреди много за наш народ, на неким је местима застапела а гдегде и погрешна, јевик је пак за народну књигу неудесан и на неким местима неразумљив. Према томе мишљењу не прима се дело: „Чувај зубе.“ — 3. др. Ђорђе Дера јавља, да је прочитао дело: „Здрава кућа“, које је по француском од дра Х. Жоржа слободно за народ прерадио Мита Петровић. Оцењивач вели, да је тема по себи добра, само је врло кратка па зато предлаже, да се дело врати писцу, да га прошири. Кад то писац учини, моћиће се дело примити, али не за прве свеске. Предлог се тај прима.

Исти је дан била и седница књижевног одељена, која је заказана била из прошле седнице. Председавао је председник Матице Српске др. Ђорђе Натопшевић а били су ови чланови: Светозар Савковић, др. Ђорђе Дера, Ђорђе Рајковић, Стеван Лекић, Милан А. Јовановић, др. Милан Јовановић-Батут, др. Милан Савић, Стеван Милованов, Андрија М. Матић, Јован Грчић, др. Стеван Павловић, Аркадије Варађанин, секретар А. Хаџић и актуар Сава Петровић. На седници је овој поднео секретар извештај о раду књижевног одбора за последњих пет месеци. Осим тога су прочитане критике Павла Марковића из Карловаца и Милана Андрића на роман неименованог писца под насловом: „Патница.“ У дугачкој и обавложеној оцени износи Павле Марковић слабе стране томе делу, доказује, да у роману томе нема ни поуке ни забаве, да не одговара ни естетичним захтевима ни сувременим назорима те предлаже, да се дело одбије. Исто се тако о том делу неповољно изражава и Милан Андрић те се тако на основу једногласних тих оцена одбија роман „Патница“. Оцењивачима се за читање и оцене одређује сваком по 20 фор. — Поднео је ватим члан др. Стеван Павловић овај предлог: да се по примеру старијих Летописа навек ставља у Летопис списак нових умотвора из српске и у опште славенске књижевности и уметности, уз рецензију њихову, а тако исто и некролог преминулим српским и словенским књижевницима, осим тога да се у Летопис међу само такве забавне ствари, које су вађене из народног живота или обичаја и имају своју особиту психолошку или друштвену тежњу и замисао. Предлог се тај прима у начелу а књижевном се одбору оставља, да га изводи, у колико и како може.

ПОЗОРИШТЕ И УМЕТНОСТ.

(Српско народно позориште у Митровици). Прошле недеље приказала је дружина срп. народ. позоришта Скрибону-Легуеову: „Адријену Лекуврерову“ са С. Вујићком, Дими тријевићем, Д. Ружићком и Лукићем у главним улогама, и Суботићевом „Милоша Обилића“; једно је вече посвећено било успомени Косте Трифковића, даване су три његове шаљиве игре: „Француско-пруски рат“, „Честита“ и „Љубавно писмо.“ Даље су на репертоару: „Госпођа од Сен-Тропева“, „Марки Вилмер“ и Шекспиров „Отело“.

КЊИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Душан Роговић, уредник Загребачког „Српског забавника“ позива на претплату на хумористично-сатиричан лист „Стрела“. „Стрела“ ће почети излазити почетком месеца Маја о. г. а излазиће два пут сваког месеца. Цена јој је до краја ове године 1 фор. 50 новч. Чист приход од „Стреле“ намењен је потпори и унапређивању „Српског забавника“ — Мађарска академија званости у Будимпешти досудила је драмску награду из фонда Телекијева шаљивој игри под насловом „Овид“, коју је написао Александар Шомло,

члан Сегединског народног поворишта. Исти је глумац и лане крај петнаест такмаца добио награду са својом глумом: „Első szerelem“.

— Од збирке „Novellenschatz“, коју издају Павле Хајве, Херман Курц и Лајетнер, изашло је већ 50 свезака са 170 новела.

— Алфред Тенисн, увенчани песник енглески, ради сад на епу једном, коме је јунак генерал Гордон.

С М Е С И Ц Е.

(**Чиме се крени глас?**) Говорници попију по чашу воде па тако освеже грло. Но оперни певачи много што шта друго раде, да за време представе одрже и појачају снагу свом гласу. Тако на пример тенориста Вахтел поједе жуманце с шећером, Ниман попије чашу шампањца; Тихачек је пио топла бордовца са кором циметовом; осим тога сисао је лимун и јео шећер; Нахбаур гриска шећерлему. Али најбоље канда ради баритониста Гауге у Паризу; кад треба да пева, он тај цео дан прележи у постељи па нити пуши нити проговори и једне речи. Исто се тако отприлике владају и славне певачице. Авријета Сонтагова јела је сардине међу сваким чиним, Аделина Патијева пије соде а Кристина Нилсонова пива.

(**Колико људи живе у ком рувету.**) Најздравији је рувет баштованство те баштовани живе врло дуго. Од радника умних живе свештеници најдуже, лечници најмање. Тек ако трећина лечника дочека 60. годину. Што се тиче баш правих научењака, то живе по статистичким рачунима у просеку природњаци 75, филозофи 70, правници 69, филолози 66 година. Глумци и музичари не живе дуго. Музичаре често утуче живчана боља, а то је отуда, што музика кроз уво дејствује на мозак и моздину и то тим јаче, што се више живчани систем узбуди разним спољашњим и унутрашњим моментима. — Чудно је одиета, да 26% пивара и 23% пекара умиру од суве болести.

(**Шта вреде женскиње?**) Законодавци старих и нових држава сасвим су различне наворе имали о том, шта вреде женскиње. Толико је сигурно, да је у најстаријих народа женско мање вредило од мушког. Мојсије је мушкарце ценио на 50 завежљаја сребра а женске само на 30. Омиру вреди женско 4 говечета. По казненом закону старих Израјана вреди тамо женско 3 марке тамошње (отприлике 11 фор. а. вр) а старо немачко народно право Алемана цени женско на 200 форината, ако је девојка, а на 80 фор., ако је удата.

Ч И Т У Љ А.

У Петрограду је пре једно две недеље дана у 68. години века свог умрло **Николај Иванович-Костомаров**, уз Карамзина најодличнији руски историчар, који је својим темељним знанственим испитивањима и силним ваљаним делима стекао европског гласа Сва своја дела, понавјаше историј-

ска а нека и белетристична, издао је Костомаров у 40 свезака. Главно му је дело „Историја Русије“. Дело је то навидано на чврстом темељу модерних знаности — Покојник је био члан-дописник југославенске академије знаности и уметности у Загребу, члан царске географске комисије у Петрограду а неко време и професор на свеучилишту.

А Ф О Р И С М И.

(Старо-грчки.)

Злу ваља већ с почетка стати на пут; јел се зло једном укородило и утврдило као каква застарела болест, тада је тешко излечити га.

Иперид.

Већма се бој себе, него других људи, и не грешти више, ако то нико не мора дознати, него ако то свему свету мора доћи до ушију.

Дилокрит

Људе малодушне задобићемо цигло поклонима, али људе племенита срца привезаћемо себи доказима о љубави и оданости

Ксенофонт.

Краљ Агид обичаваше говорити, да Шпартанци нису никад питали, да ли су многобројни њихови непријатељи, већ само где су.

Плутарх.

БИБЛИЈОГРАФИЈА.

Никола Милетић, народни добротвор. Написао А. Н. М. Задар. Печатња Виталиани и Јанковић. 1885. Стр. 35.

Гласник српског ученог друштва. Књига 60. Садржај: 1. Спољашњи одношаји Србије. II. Србија и кримска војна (1852—1856) Од Јов Ристића. — 2. О границама знања. Од А. Васиљевића. — 3. Нешто о Горњој Морави. Од И. Јастребова. — 4. Нови обрасци за број комбинација друге, треће и четврте класе при неограниченом и броју и понављању основака. Од Д. Нешћа. — 5. О једначини хронографа код опште промењљивог кретања. Од Љ. Кљерића. — 6. О непосредном заступању групе NH₂ у ароматичним аминима халогенама. Од С. М. Лованића. — 7. Нове петрографске врсте. Од Ј. Жујовића. — 8. Друштвена и међународна борба за опстанак. Од Владимира Јовановића. — 9. Енглеска, француска и српска порота. Од Ј. Авакумовића. Први чланак — 10. Књижевне оцене. — 11. Изводи из записника. — Стр. 333.

Смрт и погреб Црногорско-Брдекога митрополита Висариона Љубише, преминушег на Цетињу 14 априла 1884. год. Оплакао Дионисије Миковић. Силјет. Штампарија Рушо и Марић. 1885. Стр. 18.

Народна библиотека браће Јовановића Ишла је свеска 104. Ма мица. Шаљива игра у 3 чина од Е. Сиглигетије. По мађарском удесно А. Хаџић. 16. н. 35 пара) Добија се у свима српским књижарама — Претплата на 24 свеске ф. 3 50 (7 дина.) а поједина 18 н. (40 пара) и онда се шаље о тропку књижаре свака свеска уредно. — Излази сваких 14 дана 1 св. — Новац се моли у напред с пошт. упутницом.

САДРЖАЈ: У ноћи. Песма од Војислава. — Јбле. Слика из народног живота. Написао П. Адамов. — Разни путеви. Приповетка Милана Савића. (Наставак.) — Суламка. Жалосна игра у пет чинова. Написао Фрања Кајм. Прево Благоје Бранчић. (Наставак.) — Најстарије српске народне песме. IV. Легенде. Од проф. Ђ. Магаршевића. — Листићи: Допис из Будим-Пеште. — Гласник. — Повориште и уметност. — Књижевне новости — Смесце. — Читуља. — Афорисми. — Библијографија.

„СТРАЖИЛОВО“ излази сваког четвртка на читавом табаку, Цена му је 5 фор. а. вр. на целу годину, 2 фор. 50 новч. на по године, 1 фор. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 фор. на годину. Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.